

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Tempore

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, 1631

Exegesis Euangelij Luc. XIX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47044](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47044)

EXEGESIS EVANGELII DOMINICAE X.
post Dominicam Sanctae Trinitatis, Luca XIX.

Nillum nobis legi potest Evangelium, quod non olei guttas nobis stiller, hoc est, quod non divinae bonitatis ac misericordiae nobis signa beneficiaque nobis insinuet. Superiore enim Dominica eos docuit, qui multis abstinentijs, ieiunijs, exercitijsque corporalibus se fatigare affligereque nesciunt, peccata sua elemosynis redimere, & rationem quam sumus redditori, omnes monuit praemeditari: hic vero ostendit, his qui vitam hic agunt in omni tranquillitate & pace, iuxta seculi iudicium felicem, quibus omnia iuxta desideria eorum & ex sententia illis in hoc mundo eveniunt, quam tristem habeant expectare mortem, quamque calamitosum exitum. Adeo ut haec ipse quoque Saluator noster praemeditans, ex compassione lacrymas vberes propterea funderet. Per istum autem flerum futurum, infelicem nostrum exitum ab hac vita, sub figura nobis manifestat excidij civitatis. Quomodo enim huic civitati sanguinum, quae sibi, id est, Christo, Prophetis, Apostolis, sanctisque omnibus duram opposuit ceruicem, futuram praenunciabat calamitatem: ita multo magis per spiritualem significationem, malum & excidium nostrum sempiternum nobis insinuatum intelligamus oportet. Dicit igitur Evangelista Lucas:

Cum appropinquasset Iesus Hierusalem, videns civitatem, fleuit super illam, dicens:

Haec historia Evangelica eo tempore facta cognoscitur, quando ultimo advenit Hierosolymam ante suam passionem. Nam quod eodem sero exierat in Bethaniam, crastinaque luce redierit, non ita accipiendum est, quasi ab Hierusalem recesserit, quia parum ab Hierusalem Bethania distabat: quare etiam Bethaniae constitutus, dici poterat Hierosolymis esse. Itaque in ultimo eius aduentu ad Hierusalem, ubi afinam & eius pullum sibi adhaesi fecerat, & de monte descenderet oliuarum, videre poterat omnia civitatis aedificia. Et quanquam semper & civitatem & incolas civitatis, animosque inqueretur incolarum, hic tamen dicitur, quod videns civitatem dixerit: quo indicaret Evangelista civitatis inspectionem illi occasionem praestitisse, aut potius occasionem sibi illum ex aspectu civitatis sumere voluisse, unde flendi illi materia occurreret. Non tamen passione aliqua praecipuus creditur Dominus Iesus (tuberant enim illi omnes affectus, omnesque passiones, ut nisi vellet, & quando vellet, non sentire): sed tristabatur, quia voluit, & fleuit quia voluit. Fleuit autem propterea, ut internam eius compassionem agnosceremus. Sed quando fleuit? Tunc scilicet, quando maxima a populo illi fiebat reuerentia, occurrente cum palmis & laudibus, acque divinos illi honores offerente. Nam sternerant ei vestimenta sua exeuntes in via, simulque ramos sternerant oliuarum, clamantes Domino, & Salvatori mundi, hosannah, id est, Domine saluum nos fac obsecro. Id autem faciebat turba, quia miraculum illud audierat magnum, quod de monumento Lazarum quatrinduanum mortuum ac sepultum Dominus resuscitauerat. In hoc itaque magno honore, quae illi turba

Lucæ 19.
Ioan. 12.
Matth. 21.
Lucæ 19.
Matth. 21.
Ioan. 12.
Ioan. 11.

Lucæ 21.

occurrere offerebat, in communi omnium læticia humilis Iesus nec de honore sibi gaudebat oblato, nec laudibus delectabatur hominum, sed salutem meditabatur animarum. Quo simul nos doceret, nihil in laudibus confidere hominum, quandoquidem & hi qui hodie Christo honores offerebant, paulo post contra eum clamabant atque ad mortem crucis illum postulabant. Voluit nos quoque intelligere omnem læticiam huius mundi esse breuem & aspernam.

Quia si cognouisses & tu. Et quidem in hac die tua, quæ ad pacem tibi nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis.

Loqui truncare quibus solitum sit.

Vtitur Dominus Iesus gestu & modo mœrentium, qui tristitia & mœrore pleni truncatis verbis dolorem indicant cordis, & sententias exprimunt tristes. Verbi gratia, ut grandi mœrore obrutus quis dicat: Heu prauuldam. Utinam tunc locutus essem. Iuste hoc euenit. Vbi multa ad sententiam rei & perfectum sensum pertinentia subaudiuntur quidem, sed non exprimuntur: pauca tamen effunduntur, unde concepti doloris vulnus, & quid velit dolentis animum conijciamus. Hoc modo loquitur hic Dominus ut plura te subaudire oporteat: Quia si cognouisses & tu, vrbs scilicet incredula & exultans, quod tibi est euenturum, pariter mecum feres: nunc verò gaudes & lætaris, quia in hac die tua, hoc est, in tempore breui vitæ tuæ, quæ diei vix similis est, ea tibi eueniunt, ea amplecteris, in his gaudes, quæ sunt tibi ad pacem temporalem fallacem, atque ad iucundam quietem: ideo rides, exultas, tripudias quæ nescias futurorum. Si autem scires quæ ego scio tibi ventura, feres mecum, nec gauderes. Nunc verò quia nescis quæ abscondita sunt ab oculis tuis mala tibi ventura, ideo hæc te modo non contristant. Causa itaque præsentis lætitiæ ignorantia est futuri mali: qui non cogitas etiam Dei offensionem vel præteritam, vel præsentem, aut futuram, ideo non doles, non plangis, non te corrigis. Scriptum namque est:

Eccl. 2. Quia non cito profertur contra malos sententia, absque vilo timore filij hominum perstrant mala. Hæc futurorum ignorantia apud illos erat, qui dicebant: Venit fruamur bonis quæ sunt, & vtamur creatura tanquam in inuentu e celeriter. Quam tamen ignorantiam suam, imo temeritatem tarde nimis postea plangunt iam in inferno constituti, & in iudicio plangent extremo, dicentem: Quid profuit nobis superbia, aut diuitiarum iactantia quid contulit nobis? Fleuerunt itaque errorem suum sed tardius quam oportebat, quia tempus prætererat miserendi.

Eccl. 2.

Sapient. 2.

Sapient. 5.

Quia venient dies in te, & circumdabant te inimici tui vallo. Et circumdabunt te, & coangustabunt te vndique: & ad terram profertent te, & filios tuos qui in te sunt.

Matth. 23.

Prænuñciat mala Dominus, quæ Hierosolymitæ erant peccatis suis exigentibus passuri per oblidionem & excidium ciuitatis. Sæpè præmoniti fuerant per prophetas, & per Christum, sed non poenitentes tandem poenas dare coacti sunt. Nam quotquot missi fuerant ad eos prophætæ, ferè omnes ab illis sunt intercepti. Quamobrem dicebat illis Christus: *Hierusalem, Hierusalem, quæ occidis prophetas, & lapidas eos, qui ad te missi sunt, quoties velis congregare*

Liberum arbitrium hominis quantum valeat.

gere filios tuos, quem admodum gallina congregat pullos suos sub alas, & noluit? Quae verba si bene discutiuntur, videbis quantum hominis praeualeat liberum arbitrium, praesertim in malo. Christus vult congregare Hierosolymitas, sed non potuit. Quare? Quia noluerunt eum sequi, noluerunt eum recipere. Ipse autem, licet posset, neminem vult cogere non volentem, quia vnicuique suum relinquit liberum arbitrium. Potest itaque homo suo libero arbitrio abutens se impedire, potest obicem gratiae Dei opponere: non potest autem ad salutis statum, aut ad Deum se conuertere, & eandem obtinere, nisi Dei adiutus gratia. Cum ergo Iudaeis obtulisset gratiam, vocans eos & conuertere cupiens per multos nuncios ad illos missos, neminem illorum audierunt. Venit ipse tandem, vt in parabola habetur Euangelica de cultoribus vineae, & occiderunt eum, non parentes illi, quamuis Dei esset Filius eorumque Dominus. Itaque voluit eos congregare Christus, & ad misericordiam recipere, consentire ei noluerunt: ideo satis diu post omnia eorum peccata ad poenitentiam expectati sunt. Verum cum nulla sequeretur poenitentia, tandem calamitas uiscens & exterminans super eos inducta est. Veniunt enim Romani, Vespasianus & Titus eius filius missi à Tiberio Caesare ad vastandam Iudaeam, quia rebellauerant. Non autem putandum est, quia Romani intulerunt Iudaeis cladem illam maximam, vltimumque gentis excidium, quod propterea à Domino non sit eis illata plaga. Quisquis enim minister fuerit iustitiae diuinae, & propter quancunque etiam causam is qui minister est, id fecerit, aut quamuis Dei zelum ac notitiam habuerit, nihil refert. Nouit Dominus & peccatores punire, per quoscunque id fiat. Nouit vnicuique sua mala reddere in finem suum per quancunque vult media. Hoc modo enim olim afflixit Iudaeos rex Babylonis Nabuchodonosor tempore Zedechiae regis, quos captiuos abduxit in Babylonem: in quo minister ipse adeo fuit diuinae iustitiae, vt seruum suum Deus illum vocaret, propterea quod eos qui castigandi erant, castigabat, quamuis Nabuchodonosor in hoc non diuinae voluntati aut ordinationi, sed suae crudelitati scire decreuisset. Dominus autem illum, quem prohibere potuisset, permisit vt suam impleret tyrannidem in Iudaeos, quo ea quae Iudaei in Deum commiserant peccata, affligente Nabuchodonosor castigarentur. Sic modo quoque seuitiam Romanorum vertit in Iudaeorum castigationem. Praenunciat autem eis futuram calamitatem, additis simul lachrymis uentris & prophetis testibus. Venient, inquit, dies quo circumdabunt te inimici tui vallo, id est aggere (tres enim Romani aggeres ad capiendam Hierusalem fecerunt) & coangustabunt te vndique, vt nemo ingredi aut egredi sub obsidione poterit. Tanta tunc calamitas intus fuit obsessis, tanta improbitas famis, vt obsessi corrigias & calceamenta manducarent. Parentibus filij, filijsque parentes ex ore cibum rapiebant. Matres quos genuerant, infantes manducabant. Erant nihilominus in ciuitate latrocinia, pestis, fames, dissidia, factionesque ciuium & omne malum. Moriebantur ex fame homines, & mortuos sepeliebant iamiam morituri: nam inedia & fame consumpti, mox super cadauera sepelienda, in eundem tumulum erant ruituri. Congregata enim tunc fuit hominum multitudo ex vniuersa Iudaea, Galilaea & reliquis Israel quae ad festum conuenerat Paschae, quanta

Math. 21.

Ioseph. lib. 7. de bello Iudaeico cap. 1. & sequentibus.

4. Reg. 19.

Hier. 5. Nabuchodonosor vii minister fuit diuinae iustitiae.

Calamitas quae in obsidione Hierusalem fuerat.

ante hac nunquam. Hæc ibi vniuersa hominum multitudo conclusa est, & infra muros coangustata. Hæc omnia illis Christus prædixit. Et ad terram, inquit, prosterne te Romani, ædificia destruentes, & filios occidentes.

Et non relinquent in te lapidem super lapidem, eo quòd non cognoueris tempus visitationis tuæ:

Obfisionis illud tempus sub Vespasiano & sub Elia Hadriano significat, quorum prior ciuitatem destruxit, posterior verò vniuersa etiam relictæ per Titum, & interim reædificari cœpta, funditus demolitus est. Causam autem hinc tantæ calamitatis significat. Eò quòd non cognoueris tempus visitationis tuæ. Ac si diceret: Ideo hæc mala sustinebis, quia prophetas meos ad te missos occidisti, & me quoque occides, ac Apostulos meos, reuens intelligere, quod ad salutem tuam omnes te visitare, reducere & instruere venerimus, tam grauiam mala rependens pro charitate tanta & proficijs, malitia te excitante. *Milui ait Hieremias, in calo cognouit tempus iun turtur, hirundo & ciconia, uoluerunt tempus auentis sui: populus autem meus non cognouit iulium Domini.* Et Esaias: *Cognouit, inquit, hos possessorum suum & asinus præsepe domini sui. Israel autem me non cognouit.* Scis ex libris tibi Missam venturum. Ecce venit tibi, quomodo tibi venturus nunciatus est per Zachariam: *Dixit filius Sion, Ecce rex tuus uenit tibi mansuetus, sedens super asinum.* Quare non credis in eum? Inexcusabilis es Iudææ. Feci enim opera quæ nemo alius, & quæ homo solus non potuit facere: hæc testimonium perhibet de me, quod Filius Dei sum. Hanc autem calamitatem, quam passuri erant Iudæi, in Daniele quoque legimus prædictam. Ille enim à Gabriele sibi scribit nunciatum in hæc verba: *Scito ergo & animaduerte ab exitu sermonis uirtutum adificetur Hierusalem, usque ad Christum ducem, hebdomades septem, & hebdomades sexaginta duas erunt. Et rursus adificabitur platea & muri in angustia temporum (post reditum scilicet ex captiuitate Babylonica.) Et post hebdomadas sexaginta duas occidetur Christus, & non erit eius, id est, Christi, populus, qui eum negaturus est. Et ciuitatem & sanctuarium dissipabit populus cum duce uenturo, scilicet cum Vespasiano & Tito. Et finis erit uisitas, & post finem belli statuta desolatio. Hæc desolatio in hunc usque diem apud Iudæos perseuerat.*

Et ingressus in templum cœpit eicere uendentes & ementes, dicens illis: Scriptum est, Quia domus mea, domus orationis vocabitur. Vos autem fecistis illam speluncam latronum.

Mox ubi intrauerat ciuitatem Dominus, domum Patris sui accessit, à sanctuario scilicet incipiens purgationem facere peccatorum. Erant enim propter auaritiam phariseorum & sacerdotum in anteriori atrio templi omnia hostiarum genera constituta uenalia, quo hi qui à longè uenerant, ne hostias adducere, propter itineris longitudinem poterant, sese haud excusare, quin offerrent, possent. Posuisse præterea referantur numularios, qui pecuniam egenis mutuarent, aut cambirent, quo maior esset quaestus hostiarum sacerdotibus. Contigit autem, ut assolet in huiusmodi negociationibus, fieri contentiones, rixas, aut etiam fortasse percussiones. Quare Christi

Lucæ 11.
Matth. 13.

Hierem. 2.

Esaiæ 1.

Zacha. 9.

Ioan. 15.

Daniel. 9.

Esaiæ 56.

Auaritia phariseorum quanta fuerit.

Matth. 21.

stus turpem hunc quæstum in loco sacro Dei honori dedicato execratus, mentas nummulariorum & cathedras columbas vendentium euertit. Bis Dominus Iesus hunc zelum contra huiusmodi negotiatores in templo exhibuit. Primo eiecit vendentes huiusmodi & ementes circa primum Pascha Iudaeorum, quo post suam prædicationem Hierosolymam ascenderit, & vbi iam aquam mutauerat in vinum, de quo scribit Ioannes. Secundam eiectionem fecit in Dominica, quam nos vocamus in ramis palmarum, de qua eiectione refert Euangelium præsens. Refert autem Ioannes quoddam quasi flagellum de funiculis fecerit, quo illos eiecit. Vnde miratur fortasse quispiam: Quomodo tanta auctoritatis homines, tantaque populi multitudo, sacerdotes quoque superbi id sustinuerint ab homine (vt putabant) simplice & paupere? Dicendū: Dominus Iesus non solum eiecit eos ex templo, & nummulariorum æs effudit, cathedrasque euertit vendentium, vt homo: sed terruit eos etiā virtute diuinitatis. Ideo etiam verisimile est, fulgorem tunc quendam diuinum in eius vultu atque radium terrificum apparuisse, cuius aspectu terrentur iniqui, ab iraquæ compesterentur.

Et erat quotidie docens in templo.

Christus hoc die & sequenti, tertiaque die quotidie à manè vsque ad vesperam prædicabat in templo, assiduitatem prædicandi circa finem exhibens vehementiorem.

Docuit autem nos hic Christus locis sacris, non contumeliam, sed reuerentiam exhibere. Multifaria namque irreuerentia loco fit sacro: Primo, in loco sacro malè viuendo, vt faciunt religiosi quidam iniqui, & mali sacerdotes. Vnde scriptum est: *In terra sanctorum iniqua gessit, & non videbit gloriam Domini.* Secundo exhibetur irreuerentia, si prophanis vsibus locus sacer applicetur. Quocirca scribit Marcus, quod non sinebat Dominus Iesus, vt quispiam vas transferret per templum. Tertio, templum Dei polluendo. Vnde Psalmista: *Polluerunt templum sanctum tuum.* Legimus Pompeium, qui in omnibus bellis fuit fortunatissimus, postquam ipse & eius milites in porticum templi posuerunt equos suos, templum Domini prophanantes, nullam post hac victoriam obtinuisse, sed hostibus semper succubuisse. Quarto, in loco sacro proximum ledendo, vt hominibus verberando, vulnerando, aut cuiuspiam res sibi aliènas auferendo, quomodo Heliodorus pecuniam depositam alienam rapere moliebatur, sed insigni à Domino fuit plaga correptus. Quinto, fit contumelia loco sacro, vbi imagni, altari aut sacris vasis in altaris maximè ministerio deputatis fit contumelia. Quod Iulianus fecit apostata, qui super pallas & corporalia & incalices minxit, aluumque purgans, fecidauit. Qui suo merito grauius mox punitus est à Deo. Huc locandi etiam hi sunt, qui Eucharistiam indignè, aut sumunt, aut alijs ministrant constituti in mortali peccato. Hi enim non solum templo, sed etiam Domino templi iniuriam ac contumeliam faciunt grandem. De hoc Paulus scribens ad Hebræos: *Irritam, inquit, que legem faciens Moysi sine miseratione duobus aut tribus testibus moritur.* Quanto deteriora mereri putatis supplicia eum, qui Filium DEI pedibus conculcauerit? Christum conculcare, est ipsum irreuerenter & indignè sumere.

AAAA 4. Charis-

Marc. 11.

Christum negotiatores expulsi ex templo. Ioan. 2.

Lucæ 19. Matth. 21. Marc. 11. Ioan. 2.

Irreuerentia in loco sacro multifaria fieri.

Esaie 26. Marc. 3.

Psalm. 78.

Exemplū de Pompeio templo Domini prophanatore. Mach. 1.

Iuliani apostate in sacra impietas.

Hebræi 6.

T. V
21

Mors semper
& vbiq; ho-
mini suspi-
ra habenda.

Charissimi filij, præmeditemini futurum Dei iudicium, incertam horã mortis, mortem ipsam certissimam, quæ rapiet vos, quocunq; inuenierit vos loco. Alius in lecto, alius in campo, alius in ludo, alius in aquis, alius in bello moritur. Propterea in omni loco, in omni tempore mortem habetis suspectam. Nec inueniri vlllo modo patiamini vos in statu, in quo si mors subito irrueret in vos, non possētis saluari. Hoc est, caueatis, vt mortem corporis, imo incomparabiliter magis mortem animæ, caueatis mortale peccatum. Quod si incideritis, non patiamini, si fieri potest, ad momentum vt in illo perseueretis. Quapropter illico ad Deum festinate misericordiam postulate, pœnitementi, lugete, castigatē iniquitatem vestram, & firmo proposito, sit atraq; sententia vos renouate, quasi modò incipientes, quasi modò geniti, vt tanquam in nouitate vitæ quasi nunc incipientes ambuletis. Si in gratia Dei reconciliari Deo mortui fueritis, nihil vobis aut genus, aut conditio nocebit mortis. Iustus enim quacunq; morte proccipatus fuerit, in refrigerio erit. *Preciosa enim in conspectu Domini est mors iustorum eius.* At verò contra, quomodocunq; moriantur iniqui, est mors peccatorum pessima. Non igitur timeatis mortem, sed vt bonam habeatis vitam, satagite. Dominus autem noster Iesus Christus vos illuminet, vos confortet, vos regat & possideat, atque in regnum suum vos sempiternum perducatur, qui est benedictus in secula, Amen.

Roman. 6.
Sapient. 4.
Psalm. 115.
Psalm. 31.

SERMO IN EADEM DOMINICA.

De Christi fletu, quomodoq; nos tempus visitationis aduertere, & mortem præmeditari docet.

Fletus Christi
quid nos
doccat.

Videns Iesus ciuitatem, fleuit super illam dicens: *Quia si cognouisses & tu. Lucæ XIX.* Non hac tantum vice Dominum fleuisse legimus, sed sapienter fuisse verò nonquam. Quo indicare voluit tempus hoc vitæ nostræ standum, quàm gaudendum, modo tristitia sit sancta & salubris, Deoq; accepta. Itaque Christus quinquies fleuisse putandus est. Primo, fleuisse creditur ex compassione miseræ nostræ infans mox natus. Siquidem tunc fleuisse dicitur more omnium infantium: quorū prima est emissio vocis ploratus. Christus igitur, quia naturæ nostræ veritatem assumpsit, conformasse se nobis, vt canitur in Ecclesia, creditur, vt illud Sapientie dicitur possit: *Primam vocem similem omnibus emisit plorans.* Fleuit autem miseriam humanæ conditionis, in quam homo cecidit per peccatum. Consideretur status noster, qui in paradiso nobis fuit datus, & consideretur status ille, in quem peccando cecidimus, quem & modò sustinemus, & videmus nunquid non fleu digna sit miseria nostra. Olim omnia quæ in nobis erant quæta, subiectaq; Deo in pace & in tranquillitate creata, obediabant nobis: nulla creatura lædebat nos: eramus incorruptibiles & immortales, hoc est, potuimus non corrumpi, non lædi, non infirmari, non mori. Amauimus bonum, nec erroribus eramus, aut ignorantijs & delictis subiecti. Sed heu experimur omnes, quomodo nos hodie sentimus ad bonum pigros, duros, rebelles, frigidis, ad malum pronos, ignorantes, concupiscētis malis & ten-

Quinquies
Christum
fleuisse.
Lucæ 19.
Sapient. 7.